

Annotatie burgemeester ter voorbereiding driehoek 21 februari, agendapunt XR

- Op verzoek van de driehoek is onderzocht welke voorwaarden op grond van Europeesrechtelijke jurisprudentie in acht moeten worden genomen bij het beëindigen van een (vreedzame) wegblokkade.
- Over de snelheid van optreden geeft de jurisprudentie aan dat een vreedzaam protest in beginsel *enige tijd* ongemoeid moet worden gelaten.
- Je kunt niet zondermeer uit de jurisprudentie afleiden dat een vreedzaam protest tenminste twee uur ongemoeid moet worden gelaten. Wij hebben in ieder geval geen uitspraak kunnen vinden waaruit dit uitgangspunt volgt.
- Wel is op grond van de jurisprudentie duidelijk dat het moment waarop wordt opgetreden, proportioneel moet zijn en dat het van de omstandigheden van het geval afhangt wanneer de demonstratie kan worden beëindigd.
- Omstandigheden die in ieder geval van invloed kunnen zijn: afkeurenswaardig gedrag of laakbaar gedrag, duur van de demonstratie, mate van gevaarstelling, bereikbaarheid nood- en hulpdiensten, ernstige gevolgen voor derden/andere weggebruikers, type weg (snelweg, belangrijke ontsluitingsweg), gebruik van geweld of toebrengen schade (lijm), weersomstandigheden.

•

5.1.2.d

•

•

- Er is voor zover wij hebben kunnen nagaan nog geen Europeesrechtelijke jurisprudentie over zich repeterende snelwegblokkades op snelwegen (XR heeft in Den Haag inmiddels 35 keer gedemonstreerd). Mogelijk dat ook dit aspect mee kan wegen in de proportionaliteitstoets en dus een sneller optreden kan rechtvaardigen.

•

5.1.2.d

- In dit kader is voorts van belang dat in de WOM-brief die maandag is gedeeld met XR, de driehoek erop aandringt dat XR het besluit de demonstratie niet toe te staan aan de rechter voorlegt zodat de rechtmatigheid hiervan door een onafhankelijke rechter kan worden getoetst. Het lijkt een bewuste strategie van XR om niet de gang naar de rechter te kiezen.
- Het ontbindingsbesluit markeert het moment waarop de demonstratie moet stoppen. Dit is een bestuursrechtelijk besluit waarover u verantwoording moet afleggen in de raad en eventueel bij een rechter.
- Maar omdat tegelijkertijd gekozen is voor een strafrechtelijk optreden (aanhouden en daarna overbrengen naar een plaats van onderzoek), moet ook het OM de snelheid van het optreden kunnen verantwoorden.

•

5.1.2.d

- Overigens geeft het OM tegelijk aan dat het niet opportuun is om vreedzame demonstranten ook te vervolgen, dus de kans dat het OM bij een strafrechter verantwoording moet afleggen is niet heel groot.

5.1.2,d

- OOV is niet principieel tegen bestuursrechtelijk verplaatsen/ophouden, maar dat vraagt meer voorbereiding en is complexer in de uitvoering.
- Bestuurlijk ophouden kan alleen op grond van niet naleving van een noodverordening of noodbevel. Er moeten zich dus na ontbinding van de demonstratie omstandigheden voordoen die een noodbevel rechtvaardigen. Rechters oordelen verschillend of bij het beëindigen van een (vreedzaam) protest een noodbevel kan worden afgegeven.
- Er volgen veel eisen uit de wet. De beslissing tot ophouding moet (zo spoedig mogelijk) op schrift worden gesteld, er moet eerst worden gewaarschuwd en elke individuele overtreder moet in de gelegenheid worden gesteld alsnog het noodbevel na te leven om zodoende de ophouding te voorkomen, er moet een verslag van de ophouding worden opgesteld en de opgehouden personen moeten in de gelegenheid worden gesteld zich te laten registreren.

5.1.2,d

- Voorwaarde voor de praktische uitvoerbaarheid is dat de politie ook een rol neemt in de uitvoering ter plaatse, zoals het vervoer, het opstellen van een verslag van bevindingen, het uitreiken van de beschikking en het registreren van demonstranten.
- Daarnaast geldt aanvullend een aantal eisen ten aanzien van de ophoudlocatie (in casu de bussen): indien redelijkerwijs nodig en mogelijk: een toiletvoorziening, noodzakelijke medische zorg, gelegenheid tot hebben van telefonisch contact, informatie over de gang van zaken tijdens het ophouden, eten en drinken.
- Deze zaken zijn nu niet voorbereid, omdat in de driehoek van 12 februari besloten is voor een strafrechtelijk optreden. Het is de vraag of het lukt om dit voor 24 februari alsnog voor te bereiden.

5.2,1

- maar de brief van het College van procureurs-generaal van 21 september 2023 geeft wel degelijk ruimte voor deze aanpak.
- Hierin staat: *Het achterwege laten van strafvervolgning betekent niet dat de inzet van het strafrecht ter beëindiging van een strafbaar feit niet meer mogelijk is. Een beslissing tot aanhouding kan een gerechtvaardigde beperking zijn van het demonstratierecht indien deze gericht is op het beëindigen van een verboden situatie, bijvoorbeeld het beëindigen van lokaalvredebreuk. Of het verrichten van vervolghandelingen, zoals het ophouden voor verhoor,*

een verdere inbreuk van het demonstratierecht rechtvaardigt, dient per geval te worden beoordeeld.

- *En verder: Het strafrecht wordt bij vreedzame demonstraties ingezet ter beëindiging van strafbare feiten en beperkt zich tot de noodzakelijke handelingen om de strafbare feiten te beëindigen. Een beslissing tot aanhouden kan een gerechtvaardigde en proportionele beperking van het demonstratierecht opleveren en zal dat eerder zijn dan de vervolgbeslissing tot ophouden voor verhoor of strafvervolgning.*